

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
NÚMERO 46 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE 2000

**Consell
de Mallorca**

alimara

Núm. 46

Segona època, desembre 2000

Edita: Consell Insular de Mallorca

Redacció: Departament de Serveis Socials

General Riera, 67

07010 Palma

Tel: (971) 76 07 62

Fax: (971) 76 19 52

Portada: Composició amb papallones

Xisco Rubio

Maquetació

i impressió: Esment, centre especial de treball d'Amadip

Dipòsit legal: PM-128-1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Hem batejat aquest bloc Departament de Serveis Socials perquè tots els seus articulistes són membres de la Secció d'Atenció a les Drogodependències i de l'Equip de Prevenció Comunitària del Departament de Serveis Socials del Consell de Mallorca. Pensam que tota la documentació d'aquest bloc ens ajudarà a poder entendre què es fa des del Consell de Mallorca amb les toxicomanies bé sigui des del vessant del tractament, bé des del vessant de la prevenció. També hi podrem trobar els perfils de les persones que són ateses.

Encapçala el bloc l'article de Julio Izquierdo, cap de la Secció d'Atenció a les Drogodependències, que ens exposa els diferents projectes que es porten a terme des de la seva Secció, fa referència al seguiment dels projectes conveniats o subvencionats i analitza l'apartat de subvencions del Consell a entitats, que pot servir d'introducció als articles posteriors que són:

- Intervenció familiar en l'àmbit de les drogodependències. Reflexions entorn a l'experiència de l'EAD del Consell de Mallorca, de Carmen Prior i Joana Rovira, psicòlogues;*
- Característiques sociodemogràfiques i toxicològiques de la dona en tractament ambulatori d'alcoholisme a la Part Forana, d'Antoni Roig, psicòleg;*
- Programa de manteniment amb metadona, d'Armando Santiago, metge, i*
- Sis anys d'atenció a l'alcoholisme a la Comarca de Manacor, de Lluís Garau, metge.*

Per acabar, ens trobam amb l'article Actuacions en prevenció de les drogodependències a l'entorn comunitari, de Marisa Moro, cap de l'Equip de Prevenció Comunitària que ens fa cinc cèntims sobre la prevenció i els projectes de prevenció que es porten a terme al Departament de Serveis Socials del Consell de Mallorca.

PROJECTES D'ATENCIÓ A LES DROGODEPENDÈNCIES DES DEL CONSELL DE MALLORCA

Julio Izquierdo,
metge i psicòleg.

*Cap de la Secció d'Atenció a les Drogodependències.
Consell de Mallorca*

INTRODUCCIÓ

L'atenció a les drogodependències (drogues il·legals i alcohol), és una feina molt complexa que requereix un abordatge multidisciplinar i ofereix un important ventall de possibilitats terapèutiques.

El Consell de Mallorca aporta un bon nombre de projectes realitzats directament per la Secció d'Atenció a les Drogodependències: des de projectes «lliures de drogues», amb la finalitat d'aconseguir l'abstinència del consum de substàncies, a projectes de reducció de riscos-danys, essent els seus objectius la reducció del consum i la millora de la qualitat de vida.

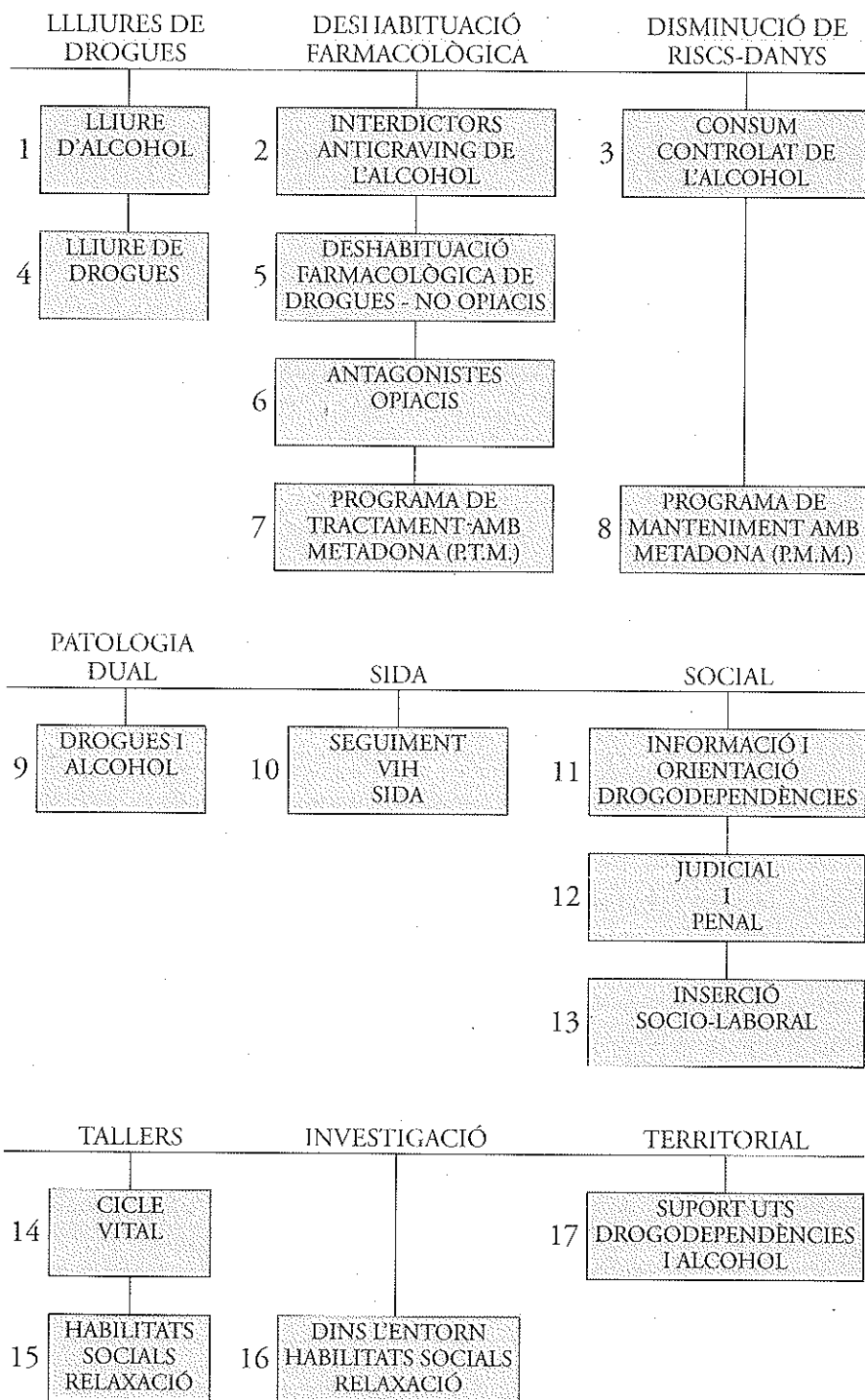
També des del Consell de Mallorca s'ofereixen projectes d'atenció a les drogodependències i a l'alcohol a través de convenis i subvencions amb altres institucions que complementen la xarxa d'atenció a Mallorca: fonamentalment programes de disminució de riscos-danys i d'atenció residencial.

La integració sociolaboral és absolutament fonamental en l'estratègia d'atenció a les drogodependències i a l'alcohol, essent l'objectiu bàsic del tractament. També es considera prioritari la fàcil accessibilitat dels usuaris als centres, i també la individualització dels programes de tractament. Serà convenient la introducció de la patologia dual (problemàtica toxicològica associada a un trastorn psíquic) com un dels eixos en el model actual d'abordatge de les drogodependències des d'una perspectiva biopsicosocial integrada.

Els projectes de la Secció d'Atenció a les Drogodependències es podran dividir en dos:

- Projectes realitzats des del Centre d'Atenció a les Drogodependències del Consell de Mallorca, i
- Projectes realitzats per associacions/entitats amb convenis o subvencions amb el Consell de Mallorca.

ELS PROJECTES REALITZATS DES DELS CENTRES D'ATENCIÓ A LES DROGODEPENDÈNCIES DEL CONSELL DE MALLORCA SÓN:

La idea fonamental és la integració dels projectes dirigits a l'abstinència del consum de substàncies amb els projectes de disminució de riscos-danys en els Centres d'Atenció a les Drogodependències (CAD) del Consell de Mallorca.

Els projectes dirigits a l'abstinència del consum de substàncies es subdivideixen en *projectes lliures de drogues* (Lliure d'alcohol; Lliure de drogues) i projectes de *deshabitació farmacològica* (Interdictors; *Anticraving* de l'alcohol; Deshabitació farmacològica de drogues no opiàcies; Antagonistes opiàcies; Programa de tractament de metadona (PTM).

Aquests programes tenen com a objectius:

- Aconseguir l'abstinència com un element bàsic en el tractament, sense la utilització de medicaments.
- Donar atenció i tractament a les persones i famílies afectades per la dependència de substàncies.
- Abordatge de la problemàtica des d'una perspectiva *biopsicosocial*, a nivell ambulatori.
- Intervenció individualitzada.

Els projectes dirigits a la disminució de riscos-danys (consum controlat d'alcohol; Programa de manteniment amb metadona (PMM) tenen com a objectius:

- Disminució del consum (alcohol/opiàcies), millora del hàbit de risc del consum i disminució de danys associats.
- Educació per a la salut des d'una perspectiva de disminució de risc-danys.
- Donar atenció i tractament a les persones i famílies afectades per la dependència (alcohol/opiàcies).
- Abordatge de la problemàtica des d'una perspectiva *biopsicosocial*, a nivell ambulatori.
- Intervenció individualitzada.

En el projecte de **patologia dual** hi trobam els següents objectius:

- Coneixement de la seva dependència toxicològica i de la seva problemàtica psíquica/psiquiàtrica.
- Perfilar la correlació entre ambdues patologies.
- Donar atenció i tractament a les persones afectades per aquesta problemàtica des d'una perspectiva *biopsicosocial*, a nivell ambulatori.
- Intervenció individualitzada.
- Valoració/derivació, si calgués, a altres programes de tractaments i/o a les unitats de salut mental.

El projecte de seguiment del **VIH-sida** és fonamental en els nostres pacients/usuaris, donada l'alta incidència d'aquesta problemàtica. Els objectius són:

- Informar i orientar sobre la problemàtica del *VIH-sida*.
- Seguiment del procés de la malaltia.
- Atenció psicosocial individualitzada.
- Inclusió en un programa de tractament de la serodependència toxicològica.

Els projectes d'atenció social (Informació i orientació en drogodependències; Judicial i Penal; Inserció social) són també molt importants i els objectius són:

- Informar i orientar sobre les diferents situacions en el consum de drogues.
- Assessorar a les persones i famílies que estiguin interessades a rebre orientació.
- Informar i orientar sobre els diferents recursos d'atenció i tractament en drogodependències.
- Potenciar i possibilitar la incorporació social i laboral de les persones en tractament.
- Prevenir la reincidència delictiva.
- Possibilitar el compliment de mesures alternatives a la privació de llibertat.
- Facilitar el tractament d'aquelles persones que es troben en llibertat condicional.

En l'àmbit de **tallers** (grups terapèutics: Cicle vital i Habilitats Socials i Relaxació) els seus objectius són:

- Reconstruir històricament les fases evolutives del seu cicle vital.
- Elaboració de la seva peculiar història emocional i relacional.
- L'encontre amb les substàncies i les estratègies basades en el símptoma.
- La contribució involuntària de cada membre de la família a la cristallització i cronificació del símptoma.
- L'entrenament en habilitats socials (EHS) per a la millora dels seus déficits en les habilitats necessàries per establir relacions interpersonals adients al seu entorn.
- La Relaxació i l'Entrenament Suggeritiu d'Autocontrol en termes de reducció del nivell d'activació fisiològica, habilitats de relaxació cognitives i suposicions, actituds i filosofies que condueixen a la relaxació.

També hi ha un projecte d'**investigació** a l'entorn d'un Taller d'Habilitats Socials, Relaxació i Entrenament Suggeritiu d'Autocontrol i els seus objectius són:

- Realització d'un disseny d'investigació a l'entorn d'un taller D'Habilitats Socials, Relaxació i Entrenament Suggeritiu d'Autocontrol.
- Estudi i elaboració de les següents *variables*:
 - Avaluació de l'*ansietat* pre i post-tractament.
 - Avaluació de la *depressió* pre i post-tractament.
 - Avaluació de la variable *autoestima* pre i post-tractament.
 - Avaluació de la *personalitat* pre i post-tractament.

Hi ha un projecte de **suport** a les UTS dels ajuntaments en matèria d'atenció a les persones amb problemàtica de drogodependències i d'alcohol, com a eix d'actuació a nivell territorial. Els seus objectius són:

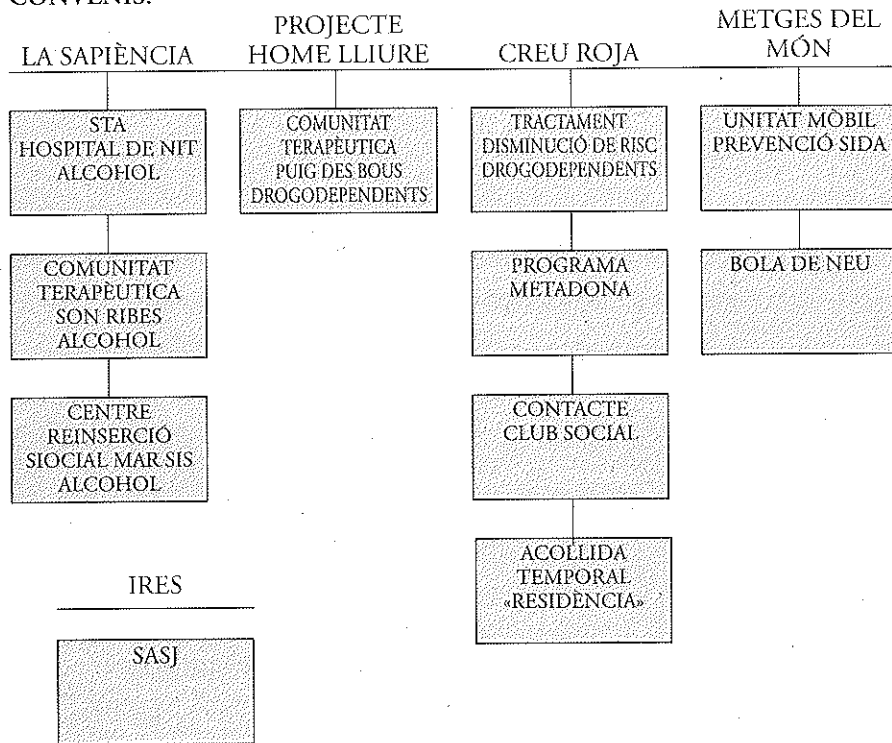
- Donar suport a les UTS en projectes o intervencions adreçades al col·lectiu amb problemàtica de drogodependències i alcohol.

- Coordinació en l'atenció dels casos amb problemàtica de drogodependència i alcohol amb els professionals dels serveis socials de l'ajuntament.
- Proposar iniciatives encaminades a la integració i normalització de les persones amb problemàtica de drogodependències i alcohol.

Hi ha un **total de 17 projectes** d'atenció a les drogodependències i l'alcohol a la **part forana**, una composició molt variada de projectes que facilitaran un abordatge individualitzat en el tractament de les persones amb problemàtica de drogodependència.

ELS PROJECTES REALITZATS PER ASSOCIACIONS/ENTITATS AMB CONVENIS O SUBVENCIONS AMB EL CONSELL DE MALLORCA SÓN:

CONVENIS:

Serveis conveniats (Any 2000)

LA SAPIÈNCIA

Servei de tractament de malalts alcohòlics.

Programes:

- Servei de tractament de l'alcoholisme. Hospital de Nit
- Objectius:

- Desintoxicació hospitalària
- Conèixer la dinàmica del Programa
- Iniciar el procés de canvi
- Reforçar la motivació i l'autoconeixement
- Implicar la família en el procés personal

Places: 8 usuaris.

• **Comunitat Terapèutica de Son Ribes**

Objectius:

- Facilitar la reestructuració de tractament
- Assumir responsabilitats
- Oferir una alternativa de tractament
- Afavorir el coneixement i l'autonomia personal
- Informar, valorar, revisar la problemàtica alcohòlica

Places: 16 usuaris.

• **Centre de Reinserció Social Mar Sis**

Objectius:

- Reafirmar els valors adquirits
- Integració en el món laboral, familiar i social
- Reforçar l'autonomia personal i facilitar la desvinculació terapèutica

Places: 9 usuaris.

PUIG DES BOUS (PROJECTE HOME LLIURE)

Comunitat terapèutica per a toxicòmans en fase de deshabitació i que es trobin en condicions de realitzar programes de mitja i alta exigència.

Objectius:

- Donar acollida temporal.
- Realització d'un treball terapèutic, sobretot referit a:
 - Sensibilitzar i responsabilitzar, veure la cura de la pròpia salut, implantant conductes que afavoreixin un nou estil de vida.
 - Reforçar la reducció de conductes de risc, afavorint el benestar i la integració de l'usuari.
 - Reforçar l'autoexploració i l'aprenentatge.
 - Reforçar el procés d'integració familiar.
 - Reforç de la motivació cap al tractament.
 - Incorporació d'habilitats socials i relacionals que reforcin l'abstinència i potenciïn la integració.
 - Altres que es considerin d'interès.
- Coordinació i contacte amb els centres i serveis d'atenció específica a drogodependències.

Places: 25 usuaris.

SA PLACETA (CREU ROJA)

Servei de Contacte i Acollida per a Toxicòmans, i Programa de Disminució del Risc, Sa Placeta. Atenció, contacte, acolliment i tractament de les drogodependències (no alcohòliques), en règim residencial i/o ambulatori segons les característiques i les necessitats de la persona demandant.

Programes:

- Programa de Tractaments Pal·liatius i de Disminució del Risc.
Places: Any 2000 = 220
Any 2001 = 370
- Programa pal·liatiu de metadona. Centre Prescriptor i dispensador.
Places: Any 2000 = 220
Any 2001 = 370
- Programa de Contacte, («Club Social»).
- Places: 50
- Programa d'Acollida Temporal (Residència)
- Places: 40

Objectius:

- Establir un contacte personalitzat amb els toxicòmans, actius, que viuen allunyats dels circuits de prevenció i tractament de les toxicomanies, i que es troben en situació de marginació o premarginació social i/o sanitària.
- Informar, acollir i/o allotjar temporalment a la població destinatària que ho sol·liciti, amb la finalitat de motivar i possibilitar la millora global de la seva qualitat de vida.
- Desenvolupar programes participatius d'educació per a la salut amb els usuaris del centre, incidint especialment en les pautes de reducció del risc sociosanitari per tal d'evitar contreure i/o propagar malalties infectocontagioses.
- Informar i facilitar als usuaris l'accés als serveis i prestacions de la xarxa sociosanitària.
- Motivar i propiciar el contacte de l'usuari amb la xarxa específica d'atenció a les drogodependències per a un possible inici de tractament.
- Oferir una atenció integral i tractament específic a drogodependents des d'un programa de baixa exigència.

METGES DEL MÓN (ILLES BALEARS)

Programes de disminució de riscos-danys de persones amb problemàtica de drogodependències.

Programes:

Unitat mòbil de Metges del Món (Illes Balears)

Programa de prevenció de la SIDA —programa de disminució de riscos-danys a persones amb problemàtica de drogodependències—.

Objectius:

- Prevenció de la SIDA.
- Prevenció de malalties infecto-contagioses; especialment malalties de transmissió sexual i hepatitis.
- Intercanvi de kits antisida (xeringues, aigua destil·lada, tovalloletes, preservatius), i recollida de xeringues usades.
- Educació per a la salut.

- Informació i orientació dels serveis de tractament per als drogodependents a Mallorca.

BOLA DE NEU A MALLORCA (Any 2001)

Formació i participació d'agents de salut en consumidors de drogues per via parental (CDVP) dins l'estratègia de la disminució de risc-danys.

Objectius:

- Selecció d'agents de salut en el col·lectiu de consumidors de drogues per via parental, usuaris en actiu o pacients en tractament que encara mantenen vincles amb usuaris de drogues per via parental.
- Formació d'aquests agents de salut dins l'estratègia de disminució de risc-danys en consumidors de drogues per via parental

Els objectius d'aquests agents de salut podrien ser:

- Contacte amb usuaris que no vénen als nostres serveis.
- Investigació de qui són, què fan i què volen aquests usuaris.
- Identificar les seves demandes i respondre-les en la mesura que sigui possible.
- Recollir dades sobre els hàbits de consum i les pràctiques de risc dels usuaris contactats.
- Educació sanitària entre iguals.
- Prevenció de la SIDA, hepatitis, malalties de transmissió sexual.
- Poder fer un treball amb el grup d'iguals per tal de millorar hàbits i conductes: sexuals i de consum.
- Distribució de xeringues i preservatius.
- Facilitar informació i derivació sobre recursos socio-sanitaris i específics en drogodependències.

IRES (Servei d'Atenció Social als Jutjats)

- El Servei d'Atenció Social als Jutjats a Mallorca (SASJ) té com a objectius:
- Facilitar la connexió entre el sistema judicial i els serveis socials, terapèutics, sanitaris, etc., per possibilitar/facilitar la reinserció social de qual-sevol persona acusada i/o condemnada penalment.
 - Oferir als acusats els recursos i instruments necessaris per tal de normalitzar la seva situació personal en tots els àmbits i prevenir la reincidència delictiva.

L'Equip d'Atenció a les Drogodependències del Consell de Mallorca, en els seus centres de Palma, Inca i Manacor, atendrà els casos individuals o familiars que li siguin derivats des del SASJ de les persones encausades que reincideixin als municipis de la Part Forana de Mallorca.

El SASJ facilitarà la coordinació i l'assessorament de l'Equip d'Atenció a les Drogodependències del Consell de Mallorca.

SUBVENCIONS

NOU HORITZÓ	ASSOCIACIÓ SILOÉ	ALAS	JUGUESCA	ABEX
RESIDÈNCIA MALATS TERMINALS SIDA	RESIDÈNCIA MALATS TERMINALS SIDA	PREVENCIÓ SIDA CENTRE PENITENCIARI	TRACTAMENT JOC PATOLÒGIC	PREVENCIÓ ALCOHOL ASSOCIA- CIONISME

SUBVENCIONS (Any 2000)

Coordinades des de la Secció d'Atenció a les Drogodependències del Consell de Mallorca.

NOU HORITZÓ

Residència de malalts terminals de la SIDA. Existència d'un grup de població, en la fase final de la infecció per VIH, sense recursos ni família.

Objectius:

- Acollida residencial
- Millora de la seva qualitat de vida

Places: 8

ASSOCIACIÓ SILOÉ

Residència de malalts terminals de la SIDA. Existència d'un grup de població, en la fase final de la infecció per VIH, sense recursos ni família.

Objectius:

- Acollida residencial
- Millora de la seva qualitat de vida

Places: 10

ALAS (Associació de Lluita Anti-SIDA de Mallorca)

Programa de prevenció de la SIDA en el Centre Penitenciari de Palma.
Grups de treball amb interns i familiars.

ASSOCIACIÓ JUGUESCA

Tractament del joc patològic.

Abordatge individual, grupal i familiar.

ABEX (Associació d'Alcohòlics Rehabilitats i Sensibilització)

Prevenció i sensibilització sobre l'alcoholisme en la societat. Potenciar l'associacionisme en aquesta problemàtica.

L'estratègia del Consell de Mallorca en l'atenció a les drogodependències segueix l'«Estratègia Nacional sobre Drogas 2000-2008», adequant la xarxa d'atenció a les drogodependències a les noves necessitats que planteja el fenomen de les drogues i l'alcohol. Hem ampliat i millorat la xarxa de tractament amb aquesta oferta de projectes, però som conscients que seran necessaris nous esforços per aconseguir una realitat més adequada i eficaç.